

บทที่ 5

การวิเคราะห์หลักสูตรและแบบเรียนประวัติศาสตร์

ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตรคืออะไร หรือหมายถึงอะไร ความหมายสำคัญในเรื่องนี้แม้จะมีผู้เขียนแสดงทัศนะและให้ความหมายไว้มากมายในที่ต่างๆ กัน แต่ก็ยังมีผู้ไม่เข้าใจหรือเข้าใจคลุมเคลือมากบุคคลดังกล่าวรวมทั้งผู้ที่มีอาชีพครู และอยู่ในวงการศึกษาดูด้วย ดังนั้นเพื่อเป็นการกำหนดพื้นฐานความเข้าใจเรื่องนี้เป็นเบื้องต้นจึงขอทำความหมายซึ่งเป็นแนวความคิดของนักการศึกษาว่าไว้ดังนี้

ดร. ชำรง บัวศรี ได้ให้ความหมายไว้ว่า “หลักสูตรหมายถึงประสบการณ์ทุกอย่างที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน”¹

ดร. เอกวิทย์ ณ ถลาง ให้ความหมายว่า “หลักสูตรหมายถึงประมวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้เด็กได้เรียนเนื้อหาวิชา ทัศนคติ แบบพฤติกรรม กิจวัตร ฯลฯ เมื่อประมวลกันเข้าแล้วก็เป็นประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของเด็ก ถือว่าเป็นหลักสูตรทั้งสิ้น”²

สำหรับ **กมล สุคประเสริฐ** ได้ให้ความเห็นว่า “หลักสูตรมิได้หมายความว่าเพียงหนังสือหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น แต่ยังมีความหมายถึงกิจกรรม และประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้กับเด็ก ซึ่งรวมถึงการสอนของครูต่อนักเรียนด้วย”³

จากรายงานการวิเคราะห์หลักสูตรมัธยมศึกษา ของกระทรวงศึกษา พ.ศ. 2503 ที่พิมพ์เผยแพร่เมื่อ 16 ธันวาคม 2517 ได้ให้ความหมายว่า “หลักสูตรคือการกระทำอย่างมี

¹ ชำรง, สมิตร์ คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ 2518) หน้า 3

² เล่มเดียวกันหน้าเดียวกัน

³ กมล สุคประเสริฐ, ศูนย์ศึกษา (เล่มที่ 2 ปีที่ 10 กุมภาพันธ์ 2516) หน้า 20

ระบบ เพื่อที่จะให้มีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน เพราะฉะนั้นหลักสูตรจึงประกอบด้วย
ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดให้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโรงเรียนนั้น ๆ⁴

ส่วนผลการวิจัยเรื่อง “แนวคิดและความคิดเห็นเรื่องความหมายของหลักสูตร” ของ
คณะนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2513 พอสรุปสาระสำคัญของแนวคิดจากกลุ่มต่าง ๆ ได้ดังนี้⁵

1. กลุ่มครูอาจารย์ 77.42% เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งกับความหมายของหลักสูตรที่ว่า
“หลักสูตรคือเครื่องกำหนดระดับและทิศทางให้ครูเป็นผู้ดำเนินการ”

2. กลุ่มศึกษานิเทศก์ 77.88% เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งกับความหมายของหลักสูตร
ที่ว่า “หลักกิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลาย ที่มีอยู่ในและนอกหลักสูตรซึ่งโรงเรียนจัด
ขึ้นเพื่อช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาทุกด้าน”

3. กลุ่มหัวหน้าสถานศึกษา 78.26% เห็นด้วยอย่างยิ่งกับความหมายที่ว่า “หลัก
สูตรคือประมวลกิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดขึ้นในและนอกห้องเรียนที่โรงเรียนจัด
ขึ้น เพื่อช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาทุกด้าน”

4. กลุ่มผู้บริหารการศึกษา 87.05% เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งกับความหมายของหลักสูตร
ที่ว่า “หลักสูตรคือโอกาสในการเรียนรู้ที่โรงเรียนจัดให้”

5. กลุ่มนิสิตนักเรียน 81.50% เห็นด้วยอย่างยิ่งกับความหมายของหลักสูตรที่ว่า
“หลักสูตรคือการจัดเตรียมระบบของจำนวนวิชาให้เหมาะสมกับกลุ่มของเด็ก”

6. กลุ่มประชาชน 80.% เห็นด้วยอย่างยิ่งกับความหมายที่ว่า “หลักสูตรคือการ
กำหนดวิชาให้แก่ผู้เรียนในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่โรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย”

กล่าวโดยสรุป หลักสูตรคือ “กระบวนการจัดประสบการณ์ความรู้ที่มีระบบ
โดยมุ่งให้ปะทะ (interaction) เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนไปตามแนว
ทางความมุ่งหมายของปรัชญาการศึกษา ของโรงเรียน ชุมชน และประเทศชาติเป็นส่วน
รวม กับยังอาจรวมไปถึงขั้นการติดตามผลและประเมินผล (Follow up & Evaluation) ด้วย

⁴ กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ รายงานการวิเคราะห์หลักสูตรมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ. 2503, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2517) หน้า 11

⁵ อังนิน, สมิตร์ คุณานุกร, เล่มเดียวกันหน้า 4

สำหรับประเทศไทย คำว่าหลักสูตรมีความหมายแต่เพียงเนื้อหาที่ใช้สอน (The Content of Instruction) โดยแยกกิจกรรม (Activities) วิธีการสอน (method of teaching) การจัดและประเมินผล (Measure & Evaluation) ซึ่งเป็นประสบการณ์ (Experience) สำหรับผู้เรียนไว้ต่างหากซึ่ง Henry C. Morrison⁶ ก็มีความเห็นเช่นนี้โดยให้คำนิยามไว้ว่า “หลักสูตรคือเนื้อหาที่ใช้สอนโดยไม่ระบุแนวทางหรือวิธีสอนแต่อย่างใดไว้” (The content of instruction without reference to instructional wayor means)

กระสวนและโครงสร้างของหลักสูตร

โดยทั่วไปกระสวนและโครงสร้างของหลักสูตร (Pattern & Structure of Curriculum) ประกอบด้วย

1. **จุดมุ่งหมาย (Goal)** หมายถึงเป้าประสงค์หรือความมุ่งหวังเป็นส่วนรวมในการจัดและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ โดยมุ่งให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามแนวปรัชญาการศึกษาและอุดมการณ์แห่งรัฐ

2. **เนื้อหา (Content)** หมายถึงขอบเขตของเนื้อเรื่องของแต่ละวิชาที่จะต้องทำการสอน (course content) ซึ่งครูผู้สอนจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำประมวลการสอน (Syllabus or Course of Stud;) ต่อไป

3. **อัตราเวลาเรียน** แบ่งเป็นจำนวน Periods (คาบละ 50 นาที) หรือ 1 ชั่วโมง

4. **กิจกรรม (Activities)** หมายถึงประมวลการกระทำของนักเรียนและครูเพื่อประกอบกระบวนการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มักจะนำไปกล่าวไว้ในบันทึกการสอนหรือปัจจุบันเรียก แผนการสอน (Teaching Plan)

5. **ประสบการณ์ (Experience)** หมายถึงทุกสิ่งที่ครูจัดให้หรือแนะแนวทาง (quideline) ให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าเอาเองทั้งนี้เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญ

6. **การประเมินผล (Evaluation)** หมายถึงการประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนภายหลังการเรียนรู้ซึ่งอาจทำได้โดยอาศัยระบบ (System) และเครื่องมือ ซึ่งได้แก่แบบทดสอบ, การปฏิบัติการสังเกต การแปลงคะแนนเป็น T-Score และการตัดเกรดโดยอาศัยความรู้ทางสถิติศาสตร์ (Statistics) เป็นต้น

⁶ Henry C. Morrison *The Curriculum of the Common School*, (Chicago University of Chicago Press, 1940 p 58

7. อื่น ๆ เช่น

1. สื่อการสอน (Instructional Media and Materials) ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์
ทุกชนิดครูเลือกใช้เป็นสิ่งที่นำผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objectivity) เช่น แบบเรียน (Text book) ประมวลการสอน (Syllabus) คู่มือครู (handbook) บันทึกการสอน (Lesson plan) โสตทัศนอุปกรณ์ (A.V. Aid) และวัสดุการสอนอื่น ๆ หมายรวมไปถึงกระบวนการ (Process) ซึ่งได้แก่กระบวนการสอนทุกอย่างวิธีสอน กลวิธีหรือเทคนิคกิจกรรมเสริมหลักสูตร และอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้สำเร็จตามจุดประสงค์ของการศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (Educational Goals) นั้นของ

ที่มาของหลักสูตร

ฐานที่มาของหลักสูตรโดยทั่วไป ได้แก่

1. ฐานทางปรัชญา (Philosophical base)
2. ฐานทางประวัติศาสตร์ (Historical base)
3. ฐานทางการศึกษา (Educational base)
4. ฐานทางการจิตวิทยา (Psychological base)
5. ฐานทางสังคม (Social base)
6. ฐานทางการเมือง (Political base)
7. ฐานทางเศรษฐกิจ (Economic base)

สำหรับองค์ประกอบอื่น ๆ ที่จะต้องคำนึงถึงในขณะพิจารณาจุดประสงค์และแนวทางของหลักสูตรก็คือ

- แนวนโยบายแห่งรัฐ
- ลักษณะและเท่าที่ของผู้นำแห่งรัฐ
- นิสัยและบุคลิกภาพของพลเมือง
- ความต้องการของชาติ
- ความเข้มแข็งของชาติ
- ทรัพยากรของประเทศ
- International Pressure

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย

พุทธศักราช ๒๕๒๔

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น

พุทธศักราช ๒๕๒๑

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ตามที่ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐ ไปแล้วนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับดังกล่าวตลอดมา มีอาทิ ได้ประกาศเปลี่ยนระบบชั้นเรียน ก็ได้จัดทำและประกาศใช้หลักสูตรใหม่ประถมศึกษาและหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ตั้งแต่การศึกษา ๒๕๒๑ เป็นต้นมา สำหรับการพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งกำหนดจะประกาศใช้ทั่วประเทศในปีการศึกษา ๒๕๒๔ นั้น กระทรวงศึกษาธิการได้มอบให้กรมวิชาการรับผิดชอบในการดำเนินงานนี้ กรมวิชาการได้รวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘ และฉบับพุทธศักราช ๒๕๑๓ ข้อมูลดังกล่าวนี้ได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบจากคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษา ซึ่งได้รับมอบจากกรมวิชาการให้พิจารณาจัดทำจุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย จากนั้นจึงได้แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร หลังจากกรมวิชาการพิจารณาเห็นชอบกับผลงานของคณะทำงานและคณะกรรมการดังกล่าวแล้ว จึงได้นำเสนอคณะกรรมการอำนวยการพัฒนาหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ พิจารณาให้ความเห็นชอบและปรับปรุงแก้ไขในขั้นสุดท้าย จึงนับได้ว่าหลักสูตรฉบับนี้เป็นผลงานอันเกิดจากความร่วมมืออย่างดียิ่งของทุก ๆ ฝ่าย ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งจากวงราชการและภาคเอกชน ตลอดจนผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์หลายสาขาวิชาโดยเฉพาะครู อาจารย์ที่มประสบการณ์ในทางปฏิบัติ ช่วยกันพิจารณาดำเนินการและเสนอแนะให้หลักสูตรฉบับนี้เหมาะสมกับนโยบายหลักการและความต้องการของประเทศชาติบ้านเมือง

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔ นี้ เป็นฉบับที่ได้รับการพัฒนาให้ต่อเนื่องจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ นับว่าเป็นหลักสูตรที่มีความต่อเนื่องในด้าน การตอบสนองนโยบายและความต้องการตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธ-

ศักราช ๒๕๒๐ และของประเทศชาติเป็นส่วนรวม ตลอดจนเป็นการต่อเนื่องในด้าน
หลักการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะความต่อเนื่องของจุดหมาย หลักการ โครง
สร้าง และหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร สำหรับเนื้อหาสาระของหลักสูตรก็มีความ
หลากหลายให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนให้ถูกกับความถนัด และความสามารถตาม
ธรรมชาติและสอดคล้องกับขีดความสามารถในการจัดดำเนินงานของโรงเรียนตาม
สมควร อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะได้มีการดำเนินงานโดยรอบคอบแล้วก็ย่อมจะมีสิ่ง
ที่ควรแก้ไข ปรับปรุง ให้ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการยินดี
รับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อจะได้นำไปประกอบการพิจารณาปรับปรุง
หลักสูตรให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป

ในการพิจารณาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔ นี้
กระทรวงศึกษาธิการได้รับความร่วมมือจากหน่วยราชการ สถาบันการศึกษาทั้งใน
และนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ บรรดาครู อาจารย์ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิภาค
เอกชนอย่างดียิ่ง โดยเฉพาะคณะกรรมการและคณะทำงานดังรายนามที่ปรากฏ
ซึ่งได้อุทิศสติปัญญาและความรู้ตลอดจนสละเวลามาช่วยงานครั้งนี้ โดยเห็นแก่
ประโยชน์ของเยาวชนและประเทศชาติบ้านเมืองเป็นตง กระทรวงศึกษาธิการ
ขอขอบคุณสถาบัน หน่วยงานเอกชน และกรรมการทุกท่านเป็นอย่างมากไว้ ณ
ที่

(นายรังสฤษดิ์ เชวณศิริ)

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

๖ มิถุนายน ๒๕๒๓

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ

ท วก. ๒๕๕/๒๕๒๓

เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔

เพื่ออนุวัติการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐ ซึ่งกำหนดให้เปลี่ยนระบบชั้นเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๒๑ เป็นต้นไป และเพื่อให้สอดคล้องกับประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดการเปลี่ยนระบบชั้นเรียนและการใช้หลักสูตรใหม่ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๒๐ ฉะนั้นอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒๓ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๕ กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔ ดังปรากฏท้ายคำสั่งนี้แทน หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายทุกฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ภายในกำหนดเวลา และเงื่อนไขของประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดการเปลี่ยนระบบชั้นเรียนและการใช้หลักสูตรใหม่ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๒๐

ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจในการส่งยกเลิก เพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงรายวิชา และเนื้อหารายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช ๒๕๒๔

สั่ง ณ วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๒๓

(นายสีปนนท์ เกตุทัต)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่อง กำหนดการเปลี่ยนระบบชั้นเรียนและการใช้หลักสูตรใหม่

เพื่ออนุวัติให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐ ซึ่งจะมีผลใช้บังคับตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๒๑ เป็นต้นไป กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาและเตรียมการปรับระบบชั้นเรียน ให้สอดคล้องกับระบบการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐ โดยเฉพาะการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ซึ่งได้กำหนดการจัดสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นตอนเดียวตลอด ใช้เวลาเรียนประมาณ ๖ ปี และแบ่งการศึกษาระดับมัธยมศึกษาออกเป็น ๒ ตอนคือ มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียนตอนละประมาณ ๓ ปี

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒๓ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศกำหนดการเปลี่ยนระบบชั้นเรียนและการใช้หลักสูตรใหม่ ทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัศึกษาดังต่อไปนี้

๑. ระดับประถมศึกษา ให้มีชั้นเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ (ป. ๑-๖) และใช้หลักสูตรประถมศึกษาใหม่แทนหลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๐๓ ภายในกำหนดเวลาต่อไปนี้

ปีการศึกษา ๒๕๒๑ ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒-๖ นั้น ให้ใช้หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๐๓ และให้ยกเลิกชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗

ปีการศึกษา ๒๕๒๒ ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๒ ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๖ นั้น ให้ใช้หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๐๓

ปีการศึกษา ๒๕๒๓ ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓ ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ นั้น ให้ใช้หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๐๓

ปีการศึกษา ๒๕๒๔ ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๔ ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕-๖ นั้น ให้ใช้หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๐๓

ปีการศึกษา ๒๕๒๕ ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๕ ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ นั้น ให้ใช้หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๐๓ เมื่อสิ้นปีการศึกษา ๒๕๒๕ นี้แล้วจะไม่มีชั้นเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษาเก่าเหลืออยู่เลย

ปีการศึกษา ๒๕๒๖ ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษาใหม่ครบทุกชั้น (ป. ๑-๖)

๒. ระดับมัธยมศึกษา ให้แบ่งการศึกษาออกเป็น ๒ ตอน คือ มัธยมศึกษาตอนต้นตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (ม. ๑-๓) และมัธยมศึกษาตอนปลาย ตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ ๔ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ (ม. ๔-๖) และให้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาใหม่แทนหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๐๓ และหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘ ภายในกำหนดเวลาต่อไปนี้

ปีการศึกษา ๒๕๒๑ ให้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ (ม. ๑) ส่วนมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ (ม.ศ. ๑-๓) ให้ใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๐๓ และในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๕ (ม.ศ. ๔-๕) ให้ใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘

ปีการศึกษา ๒๕๒๒ ให้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๒ (ม. ๑-๒) ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒-๓ (ม.ศ. ๒-๓) ให้ใช้หลักสูตรประโยค

มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๐๓ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๕ (ม.ศ. ๔-๕) ให้ใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘

ปีการศึกษา ๒๕๒๓ ให้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ (ม. ๑-๓) ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (ม.ศ. ๓) ให้ใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๐๓ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๕ (ม.ศ. ๔-๕) ให้ใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘

ปีการศึกษา ๒๕๒๔ ให้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๔ (ม. ๑-๔) ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๕ (ม.ศ. ๔-๕) ให้ใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘

ปีการศึกษา ๒๕๒๕ ให้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาใหม่ เฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๕ (ม. ๑-๕) ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ (ม.ศ. ๕) ให้ใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘ เมื่อสิ้นปีการศึกษา ๒๕๒๕ นี้แล้วจะไม่มีชั้นเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาเก่าเหลืออยู่เลย

ปีการศึกษา ๒๕๒๖ ให้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาใหม่ครบทุกชั้น (ม. ๑-๖)

๓. เนื่องจากได้มีการยกเลิกชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ (ป. ๗) ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๒๑ เป็นต้นไป ดังนั้นในปีการศึกษา ๒๕๒๑ จึงกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ และหรือผู้ที่สอบตกชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ ที่ประสงค์จะศึกษาต่อให้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ (ม. ๑) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นใหม่ และให้ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ ที่ประสงค์จะศึกษาต่อ ให้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ (ม.ศ. ๑) หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๐๓

จึงขอประกาศให้ทราบทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๒๐

(นายถิณโญ สาร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย

พุทธศักราช ๒๕๒๔

จุดหมาย

๑. เพื่อให้รู้จักดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม มีระเบียบวินัย มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่น และประเทศชาติ
๒. เพื่อให้รู้จักวิธีการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่หาความรู้และทักษะอยู่เสมอ รักการทำงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีความขยันหมั่นเพียร อดทนและรู้จักประหยัด
๓. เพื่อให้มีความรู้ ทักษะในวิชาอาชีพเพียงพอแก่การดำเนินชีวิต มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ รู้ช่องทางในการประกอบสัมมาชีพที่เหมาะสมกับตน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญต่อท้องถิ่นและประเทศชาติ
๔. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าในวิทยาการ ศิลปะ วัฒนธรรม ธรรมชาติ รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
๕. เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น รู้จักหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น รู้จักใช้สิทธิเสรีภาพของตนในทางสร้างสรรค์บนรากฐานแห่งกฎหมาย จริยธรรมและศาสนา
๖. เพื่อให้มีความสำนึกในการเป็นคนไทยร่วมกัน เสียสละเพื่อส่วนรวม มีความรักชาติ รักประชาธิปไตย รู้จักใช้สติและปัญญาในการดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
๗. เพื่อให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกปัจจุบัน มีความสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ รู้จักแก้ปัญหา และข้อขัดแย้งด้วยวิธีการแห่งปัญญาและสันติวิธี

หลักการ

๑. เป็นหลักสูตรหลังหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งให้การศึกษาทั่วไป และ
พื้นฐานวิชาอาชีพอย่างกว้าง ๆ มาแล้ว สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย เน้น
การเลือกกลุ่มวิชาตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจ เพื่อผู้
เรียนจะยึดเป็นอาชีพต่อไป
๒. เป็นหลักสูตรที่มุ่งฝึกผู้เรียนใหม่ประสบการณ์เพื่อให้เกิดความรู้ความชำนาญ
ที่สามารถจะนำไปใช้ปฏิบัติและประกอบอาชีพได้จริง หรือเพื่อหาความรู้
เพิ่มเติม หรือเป็นพื้นฐานสำหรับศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น
๓. เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนใฝ่ใจแสวงหา ความรู้ ความจริง เพื่อให้เกิด
ความงอกงามทางสติปัญญา ความสำนึกและความซาบซึ้งในคุณค่าของ
ธรรมชาติ ศิลปะ วัฒนธรรม และงานสร้างสรรค์ของมนุษย์
๔. เป็นหลักสูตรที่มุ่งปลูกฝังคุณธรรมและความกล้าทางจริยธรรม ทั้งนี้ให้เน้น
การประพฤติ ปฏิบัติเป็นสำคัญ
๕. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการผสมผสานความรู้กับการ ปฏิบัติให้สอดคล้องกับ
ภาวะเศรษฐกิจสังคม และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมี
พระมหากษัตริย์เป็นประมุข
๖. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเลือกเห็น วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม
ไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ
๗. เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนให้ผู้เรียนร่วมมือกันใช้ความรู้ ความสามารถเพื่อ
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาสังคม
๘. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สามารถศึกษาหาความรู้และทักษะจาก
แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ

โครงสร้าง

๑. วิชาบังคับ มี ๒ ส่วน

๑.๑ วิชาสามัญ จำนวน ๒๔ หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่

ภาษาไทย	๖ หน่วยการเรียนรู้
สังคมศึกษา	๖ หน่วยการเรียนรู้
พลานามัย	๖ หน่วยการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์	๖ หน่วยการเรียนรู้

๑.๒ วิชาพื้นฐานวิชาชีพ จำนวน ๑๒ หน่วยการเรียนรู้ โดยเลือกสาขาใดสาขาหนึ่งต่อไปนี้

ช่างอุตสาหกรรม	๑๒ หน่วยการเรียนรู้
เกษตรกรรม	๑๒ หน่วยการเรียนรู้
คหกรรม	๑๒ หน่วยการเรียนรู้
พาณิชยกรรม	๑๒ หน่วยการเรียนรู้
ศิลปหัตถกรรม	๑๒ หน่วยการเรียนรู้
ศิลปกรรม	๑๒ หน่วยการเรียนรู้

หมายเหตุ วิชาพื้นฐานวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นยกเว้นสาขาศิลปกรรม เป็นวิชาที่ตรงกันกับวิชาแกนวิชาชีพของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๒๔

๒. วิชาเลือก

๒.๑ วิชาเลือกตามแผนการเรียน ให้เลือกจากหมวดวิชาต่าง ๆ ต่อไปนี้ให้เป็นไปตามแผนการเรียน

ภาษาไทย	ศิลปกรรม
สังคมศึกษา	ช่างอุตสาหกรรม
พลานามัย	เกษตรกรรม
วิทยาศาสตร์	คหกรรม
คณิตศาสตร์	พาณิชยกรรม
ภาษาต่างประเทศ	ศิลปหัตถกรรม

๒.๒ **วิชาเลือกเสรี** ให้เลือกเพิ่มเติมเพื่อเสริมวิชาเลือกตามแผนการเรียน หรือเพื่อสนองความสนใจพิเศษ ทั้งนี้โดยเลือกจากหมวดวิชาที่ระบุไว้ในข้อ ๒-๑

หมายเหตุ รายวิชาในกลุ่มวิชาช่างอุตสาหกรรม เกษตรกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม และศิลปหัตถกรรม ให้เลือกจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๒๔ และหลักสูตรอื่นๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติ

๓. การประสานสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

๓.๑ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีสาระสำคัญและรายวิชาสอดคล้องกันในวิชาบังคับ ตามข้อ ๑.๑ และข้อ ๑.๒

๓.๒ ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนผลการเรียนระหว่างหลักสูตรทั้ง ๒ ได้ ทั้งในส่วนที่เป็นวิชาบังคับและวิชาเลือก

หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร มัธยมศึกษาตอนปลาย

พุทธศักราช ๒๕๒๔

๑. เวลาเรียน^d

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายใช้เวลาเรียนโดยปกติประมาณ ๓ ปี หรือ ๖ ภาคเรียน

๒. จำนวนวันเรียน

ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ ให้มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๒๐๐ วัน หรือ ๔๐ สัปดาห์ ภาคเรียนละ ๒๐ สัปดาห์ และโรงเรียนอาจเบ็ดภาคฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควรโดยให้มีเวลาเรียน ๔ สัปดาห์

๓. การจัดคาบเวลาเรียน

ในสัปดาห์หนึ่งให้โรงเรียนจัดคาบเวลาเรียนวันละ ๗-๘ คาบ คาบละ ๕๐ นาที สัปดาห์ละ ๓๕-๔๐ คาบ ในคาบเวลาดังกล่าว ควรเป็นเวลาให้เรียน ๒๘-๓๕ คาบ เวลาที่เหลือให้โรงเรียนจัดกิจกรรม แนะนำ สอนซ่อมเสริมหรือให้นักเรียนเรียนซ้ำวิชาที่ไม่ผ่านไม่น้อยกว่า ๓ คาบ นอกจากนี้ต้องให้นักเรียนได้มีเวลาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอีกด้วย

๔. หน่วยการเรียน

รายวิชาที่ใช้เวลาเรียน ๒ คาบต่อสัปดาห์ต่อหนึ่งภาคเรียน ให้มีหน่วยการเรียน ๑ หน่วยการเรียน วิชาใดที่มีจำนวนคาบเรียนมากกว่าหรือน้อยกว่า ๒ คาบต่อสัปดาห์ต่อหนึ่งภาคเรียน ให้มีหน่วยการเรียนมากขึ้นหรือน้อยลงเป็นสัดส่วนกันไป

สำหรับภาคฤดูร้อนซึ่งมีเวลาเรียน ๔ สัปดาห์ เวลาเรียนต่อสัปดาห์ของรายวิชาที่เปิดสอนจะต้องเป็น ๕ เท่าของเวลาที่กำหนดสำหรับภาคปกติ

๕. วิชาบังคับและวิชาเลือก

ให้นักเรียน เรียนวิชาบังคับและวิชาเลือกตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร

การเปิดสอนรายวิชาที่พลีเลือกจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๒๔ หรือหลักสูตรวิชาชีพอื่นใด ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

สำหรับภาษาต่างประเทศนั้นนักเรียนจะเลือกเรียนได้ ๒ ภาษา

๖. การประเมินผลการเรียน

การประเมินผลการเรียนและการโอนผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔

๗. เกณฑ์การจบหลักสูตร

- ๗.๑ ต้องเรียนให้ครบตามแผนการเรียนของวิชาบังคับทั้งหมด
- ๗.๒ ต้องได้หน่วยการเรียนที่กำหนดได้
- ๗.๓ ต้องได้หน่วยการเรียนทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า ๗๕ หน่วยการเรียน
- ๗.๔ ต้องเข้าร่วมกิจกรรม ๑ คาบต่อสัปดาห์ ตลอด ๓ ปี โดยมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมนั้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาที่กำหนดไว้

๘. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจในการสั่งยกเลิก เพิ่มเติม และเปลี่ยนแปลงรายวิชาและเนื้อหาของรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔

๙. กิจกรรม

โรงเรียนต้องจัดให้มีกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการเรียนในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความสนใจ และเพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพและเสริมสร้างอุปนิสัยอันดีงามของนักเรียน อย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ คาบ ทุกภาคเรียน โดยจัดตามคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียน ระดับประถมและมัธยมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๐ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๒๑

๑๐. การแนะแนว

โรงเรียนต้องจัดให้มีบริการแนะแนวส่วนตัว แนะนำการเรียนและการศึกษาต่อ เพื่อช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนสามารถเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑๑. การสอนซ่อมเสริม

โรงเรียนต้องจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่เรียนอ่อน เพื่อแก้ไขความบกพร่องต่าง ๆ และเพื่อช่วยให้มีพื้นฐานอันมั่นคงในการเรียนรู้

กลุ่มวิชาสังคมศึกษาประกอบด้วยวิชาต่อไปนี้

๑. ภูมิศาสตร์
๒. ประวัติศาสตร์
๓. รัฐศาสตร์
๔. จริยธรรม
๕. สังคมวิทยา
๖. เศรษฐศาสตร์
๗. กฎหมาย
๘. ประชากรศึกษาและสิ่งแวดล้อม

กลุ่มสังคมศึกษา